

## **ANALIZA PRAWNA**

### *Przedmiot analizy:*

Dopuszczalność mieszania w jednym zestawie rusztowania elementów rusztowań pochodzących od różnych producentów

### *Podstawa prawna:*

Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz.U.2013.1409)

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o wyrobach budowlanych (Dz.U.2014.883)

Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 305/2011 z dnia 9 marca 2011 r. ustanawiające zharmonizowane warunki wprowadzania do obrotu wyrobów budowlanych i uchylające dyrektywę Rady 89/106/EWG (Dz.U. L 88 z 4.4.2011)

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych (Dz.U.2003.47.401)

Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie minimalnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy w zakresie użytkowania maszyn przez pracowników podczas pracy (Dz.U.2002.191.1596)

Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 20 września 2001 r. w sprawie minimalnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy podczas eksploatacji maszyn i innych urządzeń technicznych do robót ziemnych, budowlanych i drogowych (Dz.U.2001.118.1263)

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz.U.2014.121)

## **STAN PRAWNY**

Ustawodawstwo w Polsce w zakresie produkcji, montażu (demontażu) i użytkowania rusztowań jest bardzo niskie. W praktyce budowlanej często pojawiają się problemy związane z zagadnieniem rusztowań, które nie zostały unormowane w przepisach prawa. Jedną z kwestii nie uchwyconą wprost w przepisach prawa jest

mieszalność w jednym zestawie rusztowania elementów pochodzących od różnych producentów.

### Pojęcie rusztowania

Przede wszystkim rozstrzygnięcie powyższego problemu należy rozpocząć od wyjaśnienia pojęcia rusztowania w świetle przepisów Ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane stanowiącej podstawowy akt prawny regulujący tę materię oraz innych przepisów znajdujących się w innych aktach prawnych.

Prawo budowlane w art. 3 definiuje pojęcia obiektu budowlanego, budynku, budowli, obiektu małej architektury, tymczasowego obiektu budowlanego oraz urządzenia budowlanego. Natomiast przepisy ustawy nie zawierają odrębnej definicji samego rusztowania. Jednocześnie należy wskazać, iż rusztowanie nie zalicza się do żadnej z kategorii pojęć objętych definicjami legalnymi.

Otóż budynkiem jest *obiekt budowlany, który jest trwale związany z gruntem, wydzielony z przestrzeni za pomocą przegród budowlanych oraz posiada fundamenty i dach* (art. 3 pkt. 2). Wobec faktu, iż rusztowanie nie jest związane trwale z gruntem i nie posiada fundamentów ani dachu, to nie stanowi ono budynku. Budowlą jest zaś *każdy obiekt budowlany niebędący budynkiem lub obiektem małej architektury, jak: obiekty liniowe, lotniska, mosty, wiadukty, estakady, tunele, przepusty, sieci techniczne, wolno stojące maszty antenowe, wolno stojące trwale związane z gruntem tablice reklamowe i urządzenia reklamowe, budowle ziemne, obronne (fortyfikacje), ochronne, hydrotechniczne, zbiorniki, wolno stojące instalacje przemysłowe lub urządzenia techniczne, oczyszczalnie ścieków, składowiska odpadów, stacje uzdatniania wody, konstrukcje oporowe, nadziemne i podziemne przejścia dla pieszych, sieci uzbrojenia terenu, budowle sportowe, cmentarze, pomniki, a także części budowlane urządzeń technicznych (kotłów, pieców przemysłowych, elektrowni wiatrowych, elektrowni jądrowych i innych urządzeń) oraz fundamenty pod maszyny i urządzenia, jako odrębne pod względem technicznym części przedmiotów składających się na całość użytkową* (art. 3 pkt. 3). Powyższe przykłady wyróżniają się immanentną cechą trwałego związania z gruntem istotnych elementów całości albo znaczącej ingerencji w powierzchnię (ukształtowanie) gruntu, której to cechy nie sposób przypisać rusztowaniu, w związku z czym nie można zakwalifikować go jako budowli. Z kolei *obiekt małej architektury* ustawodawca określił jako *niewielki obiekt, a w szczególności kapliczki, krzyże przydrożne, figury, posągi, wodotryski i inne obiekty architektury ogrodowej, użytkowe służące rekreacji codziennej i utrzymaniu porządku jak piaskownice, huśtawki, drabinki, śmietniki* (art. 3 pkt. 4). Biorąc pod uwagę, że rusztowania mogą przyjmować wielkie rozmiary (typową wysokością przyjmowaną powszechnie przez producentów jest wysokość 24 m dla zestawów typowych), jak również przystawiając rusztowanie do przykładów przywołanych w ustawie, nie jest możliwe skategoryzowanie rusztowania jako obiektu małej architektury. Wreszcie *obiekt budowlany według ustawy to budynek, budowla bądź obiekt małej architektury, wraz z instalacjami zapewniającymi możliwość użytkowania obiektu zgodnie z jego przeznaczeniem, wzniesiony z użyciem wyrobów budowlanych* (art. 3 pkt. 1). Ze względu na okoliczność, iż rusztowanie nie jest budynkiem, budowlą ani obiektem

małej architektury to w konsekwencji nie stanowi także obiektu budowlanego. Rusztowanie nie jest też instalacją zapewniającą możliwość użytkowania obiektu zgodnie z jego przeznaczeniem. Po zakończeniu robót budowlanych, remontowych czy innych prac wykonywanych z użyciem rusztowania, konstrukcja jest demontowana i nie służy ona do użytkowania obiektu.

Wreszcie rusztowanie nie stanowi również tymczasowego obiektu budowlanego, który został określony w ustawie jako *obiekt budowlany przeznaczony do czasowego użytkowania w okresie krótszym od jego trwałości technicznej, przewidziany do przeniesienia w inne miejsce lub rozbiórki, a także obiekt budowlany niepołączony trwale z gruntem, jak: strzelnice, kioski uliczne, pawilony sprzedaży ulicznej i wystawowe, przekrycia namiotowe i powłoki pneumatyczne, urządzenia rozrywkowe, barakowozy, obiekty kontenerowe* (art. 3 pkt. 5). Definicja ta posługuje się alternatywnie dwoma cechami na określenie przedmiotowego pojęcia. Pierwszym z nich jest czasowe użytkowanie obiektu budowlanego w okresie krótszym od jego trwałości technicznej i przewidzianego do przeniesienia w inne miejsce czy rozbiórki. Przykładem zatem takiego tymczasowego obiektu budowlanego jest tymczasowy most zbudowany na czas przebudowy czy remontu mostu głównego, który jest przeznaczony do rozbiórki po zakończeniu prac remontowych. Natomiast rusztowanie nie stanowi tymczasowego obiektu budowlanego. Oczwistym jest, że jeżeli rusztowanie nie jest obiektem budowlanym, to nie może być również tymczasowym obiektem budowlanym. Koncentrując się z kolei na drugim elemencie objętym definicją, abstrahując od wadliwości przywołanej definicji (która posługuje się zwrotami wzajemnie się wykluczającymi, a to obiektem budowlanym, który nie jest związany trwale z gruntem, gdy jest to cecha immanentna obiektu budowlanego), warto zauważyć, iż przeznaczenie przywołanych przez ustawodawcę przykładów zasadniczo różni się swoim przeznaczeniem od funkcji rusztowania. Wszystkie te obiekty pozwalają na przebywanie w nich albo pod nimi ludzi i chronią ludzi przed niską temperaturą czy opadami atmosferycznymi. Natomiast funkcją rusztowania jest utrzymywanie osób, materiałów i sprzętu na wysokości bądź też ochrona przed upadkiem z wysokości. Wobec zasadniczych różnic pomiędzy wyżej wymienionymi obiektami nie można przypisać rusztowaniu miana tymczasowego obiektu budowlanego.

Powyższe potwierdza również treść przepisu art. 73 wymienionej wyżej ustawy. Zgodnie z tym przepisem *katastrofą budowlaną jest niezamierzone, gwałtowne zniszczenie obiektu budowlanego lub jego części, a także konstrukcyjnych elementów rusztowań, elementów urządzeń formujących, ścianek szczelnych i obudowy wykopów*. Redakcja przedmiotowego przepisu jednoznacznie wskazuje, iż ustawodawca rozróżnia pojęcie obiektu budowlanego (w tym tymczasowego obiektu budowlanego) od rusztowania, albowiem w przepisie tym zostały one wymienione obok siebie jako odrębne kategorie obiektów.

Dla przejrzystości niniejszej analizy koniecznym jest wyjaśnienie pojęcia wyrobu budowlanego. Dla przypomnienia warto ponownie w tym miejscu przytoczyć definicję obiektu budowlanego. Jest to *budynek, budowla bądź obiekt małej architektury, wraz z instalacjami zapewniającymi możliwość użytkowania obiektu*

zgodnie z jego przeznaczeniem, wzniesiony z użyciem wyrobów budowlanych (art. 3 pkt. 1). Na pierwszy rzut oka mogłaby pojawić się wątpliwość, czy rusztowanie nie stanowi wyrobu budowlanego, przy użyciu którego wzniesiono obiekt budowlany. Prawo budowlane nie zawiera definicji wyrobu budowlanego. Posiłkując się zatem przepisami Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o wyrobach budowlanych, należy stwierdzić, że tenże akt prawny przepisem art. 2 pkt. 1 odsyła w zakresie definicji wyrobu budowlanego do Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 305/2011 z dnia 9 marca 2011 r. Wedle aktu prawa Unii Europejskiej *wyrób budowlany oznacza każdy wyrób lub zestaw wyprodukowany i wprowadzony do obrotu w celu trwałego wbudowania w obiektach budowlanych lub ich częściach, którego właściwości wpływają na właściwości użytkowe obiektów budowlanych w stosunku do podstawowych wymagań dotyczących obiektów budowlanych* (art. 2 pkt. 1). Jak wynika z przywołanej definicji warunkiem koniecznym (*sine qua non*) do zaliczenia określonego elementu do kategorii wyrobów budowlanych jest jego trwałe wbudowanie w obiekt budowlany, a nadto wpływ na właściwości użytkowe tego obiektu budowlanego. Powyższe wyklucza rusztowanie ze zbioru wyrobów budowlanych. Rusztowanie bowiem nie wpływa w sposób bezpośredni na właściwości użytkowe obiektu budowlanego, a przede wszystkim nie jest trwale połączony z innymi elementami składającymi się na obiekt budowlany.

Pewne definicje rusztowań - a konkretnie definicje poszczególnych rodzajów rusztowań wyróżnionych na podstawie kryterium celu zastosowania albo kryterium budowy elementów rusztowań - można odnaleźć w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych. Mianowicie przez rusztowanie robocze rozumie się *konstrukcję budowlaną, tymczasową, z której mogą być wykonywane prace na wysokości, służącą do utrzymywania osób, materiałów i sprzętu* (§ 1 pkt. 6). Rusztowaniem ochronnym według Rozporządzenia jest *konstrukcja budowlana, tymczasowa, służąca do zabezpieczenia przed upadkiem z wysokości ludzi oraz przedmiotów* (§ 1 pkt. 7). Zaś przez rusztowanie systemowe rozumie się *konstrukcję budowlaną, tymczasową, w której wymiary siatki konstrukcyjnej są jednoznacznie narzucone poprzez wymiary elementów rusztowania, służącą do utrzymywania osób, materiałów i sprzętu* (§ 1 pkt. 8).

Jednocześnie tematyka rusztowań w określonym zakresie regulowana jest przez Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie minimalnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy w zakresie użytkowania maszyn przez pracowników podczas pracy oraz przez Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 20 września 2001 r. w sprawie minimalnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy podczas eksploatacji maszyn i innych urządzeń technicznych do robót ziemnych, budowlanych i drogowych. Zgodnie z pierwszym z wymienionych aktów prawnych przez maszynę należy rozumieć *wszelkie maszyny i inne urządzenia techniczne, narzędzia oraz instalacje użytkowane podczas pracy, a także sprzęt do tymczasowej pracy na wysokości, w szczególności drabiny i rusztowania* (§ 1 pkt. 1). Drugie Rozporządzenie określa wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy podczas eksploatacji maszyn i innych

urządzeń technicznych przeznaczonych do robót ziemnych, budowlanych i drogowych, zwanych dalej "maszynami roboczymi". Zarówno w pierwszym, jak i w drugim wypadku ustawodawca wyraźnie rozróżnia maszyny od rusztowań. Rzeczywiście w rozporządzeniach tych rusztowania zaliczone są do łącznej kategorii maszyn, jednakże należy to traktować jako swoistego rodzaju „uproszczenie” legislacyjne, aniżeli stanowisko prawodawcy, iż rusztowania są maszynami. W określeniu bowiem pojęcia maszyny rusztowania zostały wprost wyróżnione spośród innych elementów i *expressis verbis* wymienione w definiensie. Jeżeli ustawodawca traktowałby rusztowanie jako maszynę, odrębne wskazanie w tekście prawnym rusztowań stanowiłoby powtórzenie tego samego, co byłoby sprzeczne z jedną podstawowych zasad wykładni - zakazem wykładni synonimicznej. Dlatego też w tym konkretnym Rozporządzeniu ustawodawca posłużył się szczególnym zabiegiem legislacyjnym polegającym na zaliczeniu do określonego zbioru desygnatów również innych elementów spoza tego zbioru dla osiągnięcia zamierzonego celu. Odnosząc się zaś do drugiego z wymienionych powyżej aktów prawnych, należy zwrócić uwagę, iż zakres przedmiotowy tej regulacji nie dotyczy wyłącznie maszyn, ale również innych urządzeń technicznych. Wskazanie innych elementów poza maszynami jednoznacznie implikuje zamiar ustawodawcy rozróżnienia pewnych urządzeń technicznych (rusztowań) od maszyn. Co istotne, przepisy szczegółowe tych aktów prawnych w sposób odrębny regulują materię rusztowań i maszyn. Reasumując, należy z całą stanowczością podkreślić, iż rusztowanie nie może być uznane za maszynę i nie podlega reżimowi prawnemu regulującym korzystanie z maszyn.

Na podstawie powyższych rozważań rusztowanie można zdefiniować jako tymczasową konstrukcję budowlaną służącą do utrzymywania osób, materiałów i sprzętu na wysokości oraz ochrony przed upadkiem z wysokości, złożoną z prefabrykowanych elementów konstrukcyjnych albo rur i złącz. Podkreślenia wymaga w tym miejscu, iż definicja ta nie obejmuje rusztowań budowanych wyłącznie z drewna jako konstrukcji niebezpiecznych i nie stanowiących przedmiotu niniejszej analizy.

Wyżej przytoczona definicja rusztowania z jednej strony oraz brak holistycznej definicji legalnej rusztowania w polskim porządku prawnym z drugiej strony implikuje następujące - istotne dla dalszych rozważań - dwa wnioski. Po pierwsze, rusztowanie jest zbiorem pojedynczych elementów pasujących do siebie konstrukcyjnie i mających wspólnie zdolność do zapewnienia stabilności całości i przenoszenia założonych obciążeń. Po drugie, w związku z faktem, iż Prawo budowlane nie reguluje materii rusztowań, a żaden przepis szczególny odrębnie nie wymaga uzyskania decyzji administracyjnej, to wznoszenie rusztowania nie jest uzależnione od uprzedniego uzyskania pozwolenia na budowę czy zgłoszenia tego faktu odpowiedniemu organowi.

### **Rusztowanie jako zbiór pojedynczych elementów**

Przed podjęciem właściwego wywodu w temacie, należy podkreślić, iż autor niniejszej analizy prawnej pomija w nim - szczególny w obecnych realiach budownictwa w Europie kontynentalnej - typ rusztowania rurowo-złączkowego,

którego istota polega na łączeniu ze sobą pojedynczych rur o różnych długościach za pomocą złącz, a następnie układaniu na zbudowanej konstrukcji pomostów, na których następnie poruszają się pracownicy. Nieuwzględnienie tego typu rusztowania podyktowane jest okolicznością, iż łączenie rur złączami nie wymaga rozważań w zakresie dopuszczalności mieszania elementów różnych producentów w jednym zestawie, a to dlatego, że wznoszenie takiego rusztowania następuje przez dowolne - nie uzależnione od rozmiarów konstrukcyjnych poszczególnych elementów - łączenie składowych i odbywa się, a przynajmniej powinno odbywać się, na podstawie indywidualnego projektu.

Jak zostało wspomniane powyżej, rusztowanie jest zbiorem pojedynczych elementów pasujących do siebie konstrukcyjnie i mających wspólnie zdolność do zapewnienia stabilności całości i przenoszenia założonych obciążeń. Istotne jest to, że żaden z elementów nie pełni roli dominującej czy też nie stanowi podstawowego elementu zestawu. Brak bowiem któregokolwiek z elementów rusztowania uniemożliwia jego eksploatację oraz wpływa na jego stabilność jako całości i możliwość przenoszenia obciążeń.

Każdy element rusztowania stanowi odrębny i niezależny od pozostałych produkt. Tym samym każdy z nich jest samodzielnym przedmiotem obrotu. W praktyce rynkowej nie dokonuje się sprzedaży rusztowań w drodze zbycia jednego określonego zestawu czy całości złożonej z poszczególnych części, ale poprzez sprzedaż określonej ilości każdego z koniecznych elementów rusztowania osobno. Oczywiście zdarza się, że ilości te determinuje konieczność ustawienia jednorazowo konkretnego rusztowania - o konkretnej długości i wysokości - przy danym budynku czy budowli, ale z tych samych dokładnie elementów można wznieść inne rusztowanie - o innej długości oraz wysokości - przy innym budynku czy budowli. Dlatego też najczęściej dochodzi do zakupu określonych ilościowo poszczególnych elementów rusztowania bez określenia miejsca budowy czy konkretnego zestawu rusztowania.

Przeciwnie stanowisko do wyżej przedstawionego, czyli takie, które zakłada, że rusztowanie to pewna całość, a elementy rusztowania stanowią wyłącznie składowe tej całości, trudno pogodzić z podstawowymi przepisami Kodeksu cywilnego, a to regulującymi pojęcia części składowej rzeczy oraz przynależności.

Otóż zgodnie z art. 47 § 1 k.c. częścią składową rzeczy jest *wszystko, co nie może być od niej odłączone bez uszkodzenia lub istotnej zmiany całości albo bez uszkodzenia lub istotnej zmiany przedmiotu odłączonego*. Gdyby przyjąć, że dany zestaw rusztowania i to w jego określonym kształcie (danej szerokości i wysokości) jest nierozzerwalną całością, to każdy element rusztowania musiałby być jego częścią składową, a jego odłączenie od reszty musiałoby powodować uszkodzenie lub istotną zmianę całości albo samego przedmiotu odłączonego. Jednakże w rzeczywistości tak nie jest, albowiem demontaż rusztowania w pełni pozwala - w takim czy innym zestawie - na jego ponowny montaż. Samo rusztowanie jako konstrukcja tymczasowa ze swej natury nie traci walorów jakościowych, użytkowych czy nawet estetycznych przy jego rozbiórce, albowiem od początku przeznaczona jest do demontażu po skończonych pracach. Równolegle każdy

odłączony element od całości w żaden sposób nie traci, gdyż bez jakichkolwiek zmian może być on ponownie zmontowany w zestawie - tym samym czy innym.

Dla przykładu warto porównać elementy rusztowania z częściami samochodu. Każdy element rusztowania jako przedmiot odrębny może zostać wymontowany z jednego zestawu i z powodzeniem zamontowany do innego - bez uszczerbku zarówno dla całości, jak i samego elementu odłączanego. Rusztowanie po zdemontowaniu kilku kondygnacji rusztowania w dalszym ciągu będzie pełnić swoją rolę w pozostałym kształcie. Natomiast w przypadku samochodu jest to niemożliwe. Demontaż błotnika spowoduje brak istotnego elementu karoserii i w konsekwencji poruszanie się tym pojazdem po drogach publicznych będzie sprzeczne z przepisami ruchu drogowego (ze względu na wystawianie ostrych elementów). Jednocześnie montaż tego konkretnego błotnika do takiego samego modelu pojazdu będzie się wiązało z koniecznością jego wcześniejszego lakierowania, tak aby istotna różnica w kolorze nie była zauważalna. Sam pojazd nie jest zaś rzeczą przeznaczoną do rozbiórki, a pozbawianie go określonych części uniemożliwia eksploatację i stanowi niewątpliwie sytuację wyjątkową.

Tym bardziej trudno elementy rusztowania uznać za przynależności w rozumieniu art. 51 § 1 k.c., którymi są *rzeczy ruchome potrzebne do korzystania z innej rzeczy (rzecz głównej) zgodnie z jej przeznaczeniem, jeżeli pozostają z nią w faktycznym związku odpowiadającym temu celowi*. W przypadku rusztowania nie sposób wskazać rzeczy głównej. Każdy element jest tak samo istotny i brak jakiegokolwiek składnika będzie powodować brak stabilności zestawu i uniemożliwi bezpieczną eksploatację rusztowania.

Biorąc pod uwagę powyższe, należy przyjąć, iż każdy element rusztowania stanowi odrębną od pozostałych elementów rzecz ruchomą. Specyficzną cechą tych rzeczy ruchomych jest to, że w połączeniu stanowią one konstrukcję umożliwiającą utrzymywanie na wysokości osób, materiałów i sprzętu. Jednakże właściwość ta nie zmienia ich charakteru jako odrębnego przedmiotu obrotu.

### **Reżim prawny montażu rusztowań**

Montaż rusztowania (nie biorąc pod uwagę wymogów prawnych dotyczących uprawnień montowania rusztowań) nie jest objęty kontrolą zewnętrznego podmiotu. Przepisy prawa nie wymagają bowiem uzyskania uprzedniego pozwolenia na budowę, nie jest również konieczne zgłoszenie tego faktu odpowiedniemu organowi administracji publicznej.

Zgodnie z § 108 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych *rusztowania powinny być wykonywane zgodnie z dokumentacją producenta albo projektem indywidualnym*. Wedle § 108 ust. 2 *rusztowania systemowe powinny być montowane zgodnie z dokumentacją projektową z elementów poddanych przez producenta badaniom na zgodność z wymaganiami konstrukcyjnymi i materiałowymi, określonymi w kryteriach oceny wyrobów pod względem bezpieczeństwa*. Zaś na podstawie § 108 ust. 4 *montaż rusztowań, ich*

*eksploatacja i demontaż powinny być wykonywane zgodnie z instrukcją producenta albo projektem indywidualnym.* Co istotne, o ile Rozporządzenie w powyższych przepisach prawa jednoznacznie dyktuje konieczność zgodności montażu rusztowania z dokumentacją - instrukcją - producenta, to nie określa już, że montaż ten winien następować wyłącznie z elementów pochodzących od jednego producenta.

Dokumentacja producenta, która w praktyce najczęściej występuje jako dokumentacja techniczno-ruchowa, rzadziej instrukcja obsługi czy instrukcja montażu i eksploatacji, winna przybrać postać czytelnej i pełnej instrukcji produktu obejmującej zasady montażu, schematy rusztowania i jego dopuszczalne obciążenia, jak również dane konstrukcyjne i wymiarowe wszystkich elementów rusztowania. Podkreślenia wymaga, iż elementy składowe instrukcji określone są w normach, a nie przepisach prawa, a zatem oceny samej instrukcji produktu należy dokonywać z perspektywy „zgodności ze sztuką”, a nie legalności dokumentu. Określenie danych konstrukcyjnych i wymiarowych poszczególnych elementów pozwala montażyście rusztowania na prawidłową ocenę - z punktu widzenia technicznego - możliwości połączenie elementów rusztowania, o czym w dalszej części niniejszej analizy.

Nadto analiza wyżej przywołanych przepisów każe zwrócić uwagę na jeszcze jedną relewantną kwestię. Mianowicie rusztowanie powinno być montowane z elementów poddanych przez producenta badaniom na zgodność z wymaganiami konstrukcyjnymi i materiałowymi. Nie chodzi tutaj o wymagania konstrukcyjne całego zestawu. To obejmować będzie projekt indywidualny w przypadku, gdy wielkość rusztowania będzie miała przekraczać określone przez producenta w instrukcji dopuszczalne założenia (przyjęte na podstawie badań statycznych). Niewątpliwie intencją ustawodawcy było nałożenie wymogu przeprowadzenia odpowiednich badań poszczególnych elementów rusztowania na producenta jako podmiotu odpowiedzialnego za produkt, przy czym należy podkreślić, iż produkt w postaci każdego elementu osobno, a nie rusztowania jako całości. Wskazuje na to redakcja przepisu, w którym użyto sformułowania: „elementów poddanych (...) badaniom na zgodność z wymaganiami konstrukcyjnymi i materiałowymi”. Racjonalny ustawodawca nie przypadkowo określił, że to elementy mają przejść uprzednie badania, a nie cały zestaw.

Tym samym ustawodawca dopuszcza możliwość łączenia w jednym rusztowaniu - jednej konstrukcji - elementów różnych producentów. W innym przypadku powyższy przepis dotyczący badania elementów rusztowania byłby przepisem martwym, albowiem badanie poszczególnych elementów przez producenta byłoby pozbawione sensu, jeżeli całe rusztowanie miałoby ponownie zostać poddane tym samym badaniom. Dodatkowo pojawia się wątpliwość, na jakim zestawie - o jakich wymiarach - owe badania miałyby być przeprowadzane.

Dodatkowo warto wspomnieć, iż również europejskie normy, a to PN-EN 12810-1:2010P, PN-EN 12810-2:2010P, PN-EN 12811-1:2007P, PN-EN 12811-2:2008P oraz PN-EN 12811-3:2003E traktują o badaniach na zgodność z wymaganiami konstrukcyjnymi i materiałowymi poszczególnych elementów rusztowania, a nie rusztowania jako całości.

W związku z powyższym należy stwierdzić, iż ustawodawca, wpisując się w schemat reżimu odpowiedzialności cywilnej określonej przepisami prawa, w sposób kategoriyczny rozdziela montaż rusztowania (i odpowiedzialność z tym związaną) od produkcji elementów rusztowania (i odpowiedzialność za produkt).

Podmiot dokonujący montażu rusztowania w sposób autonomiczny decyduje o stosowanych elementach przy wznoszeniu konstrukcji. Może on swobodnie dobierać kolejne elementy rusztowania. Nie jest związany kryterium producenta, od którego poszczególne elementy pochodzą, albowiem przepisy prawa dotyczące montażu rusztowań nie przewidują takiej dyrektywy. Warunkiem jest tylko to, że konstrukcja ma powstawać zgodnie z dokumentacją (instrukcją) producenta, zaś w szczególnych przypadkach na podstawie projektu indywidualnego, przy czym niejako na marginesie należy zauważyć, iż projekt ten nie jest tożsamy z projektem budowlanym.

### **Charakter elementów rusztowania i kryteria mieszalności**

Elementy rusztowania można podzielić na uniwersalne i szczególne. Elementy uniwersalne charakteryzują się tym, że ich parametry konstrukcyjne pozwalają na ich montaż w każdym rusztowaniu bez względu na wymiary nominalne siatki konstrukcyjnej określonej przez producenta w konkretnym modelu (systemie) rusztowania. Przykładem takich składowych są podstawy śrubowe. Elementy szczególne to takie elementy rusztowania, które charakteryzują się konkretnymi wymiarami bądź rozwiązaniami konstrukcyjnymi, są dedykowane do danego modelu rusztowania i mogą się różnić od tych samych elementów przewidzianych dla innych modeli rusztowań, a w konsekwencji nie będą pasować do pozostałych elementów rusztowania innego modelu. Przykładem drugiego typu elementów są ramy, podesty, poręcze, stężenia, czy deski burtowe.

Wobec tego należy mieć na uwadze, że nie wszystkie elementy rusztowań będą ze sobą kompatybilne i w konsekwencji nie będą mogły być ze sobą łączone w jednym zestawie rusztowania. W przypadku elementów szczególnych muszą one spełniać następujące kryteria:

1. elementy muszą być zgodne wymiarowo i konstrukcyjnie w taki sposób, aby występowała konwergencja wymiarów siatki konstrukcyjnej, w tym szerokość pola, długość pola, wysokość kondygnacji oraz łączeń elementów,
2. w przypadku rozbieżności w dokumentacjach producentów wysokości, do której wznoszona może być konstrukcja, montaż może nastąpić - bez projektu indywidualnego - wyłącznie do wysokości niższej,
3. w przypadku rozbieżności w dokumentacjach producentów parametrów wytrzymałościowych, stosowane obciążenia na konstrukcję może nastąpić - bez projektu indywidualnego - wyłącznie do parametrów niższych.

Przy spełnieniu powyższych warunków wzniesione rusztowanie będzie konstrukcją zmontowaną prawidłowo, a jego eksploatacja pozostanie bezpieczna.

## Podsumowanie

Rekapituluując powyższe rozważania, należy stwierdzić, iż możliwe jest z punktu widzenia technicznego przy zachowaniu określonych warunków oraz prawnie dopuszczalne łączenie w jednym zestawie rusztowania elementów pochodzących od różnych producentów.

Po pierwsze, każdy element rusztowania jest odrębnym produktem i samodzielny przedmiot obrotu, nie jest „przypisany” do jednego właściwego zestawu rusztowania, nie stanowi części składowej tej jedynej całości i może być wykorzystywany przy wznoszeniu różnych konstrukcji o różnych wymiarach. Po drugie, ustawodawca nie nakłada przy montażu rusztowania wymogu korzystania z elementów jednego producenta, a określa pewne ogólne reguły dotyczące ich wznoszenia i eksploatacji, nie zabraniając mieszania elementów pochodzących od różnych producentów. Po trzecie, reżim odpowiedzialności odszkodowawczej w przypadku pomieszczenia w jednym zestawie rusztowania elementów różnych producentów nie zostaje zaburzony. Z łatwością można określić odpowiedzialność cywilnoprawną w konkretnym zdarzeniu określonego podmiotu - czy to montażysty, czy to producenta - w zależności od przyczyny zaistnienia wypadku. Po czwarte, przy zachowaniu określonych kryteriów technicznych możliwe jest łączenie elementów rusztowania różnych producentów, co zawsze będzie podlegało wyłącznej ocenie podmiotu dokonującego montażu, a w praktyce taki zabieg z powodzeniem jest stosowany.

Konkludując, zgodnie z łacińską paremią *quod lege non prohibitum, licitum est* (co nie jest zabronione, jest dozwolone), polski porządek prawny dopuszcza możliwość mieszania w jednym zestawie rusztowania elementów wyprodukowanych przez różnych producentów.

ADWOKAT

Daniel Reck